

CICLE MITJÀ DE PRIMÀRIA

# Papallones de **COLORS**

Isabel Planas  
Maru Escobedo  
Raül Jiménez





CICLE MITJÀ



# Papallones de colors

Direcció de la col·lecció: Eva Quintana  
Traducció: Fina Marfà

Coordinació de l'autoria: Raquel León  
Coordinació de la producció: Elisa Sarsanedas

Fotografies: Javier Bauluz, Joan Palomes, Rosa Pons, Gervasio Sánchez, UNICEF,  
Fons documental d'Intermón Oxfam  
Disseny de la coberta: Javier Valmaseda  
Interiors: Lluís Torres

Les activitats d'aquest quadern han estat elaborades per l'alumnat de l'assignatura Conflictes del món actual, que es cursa a la Facultat de Formació del Professorat de la Universitat de Barcelona. Han estat dirigides per Anna Bastida, doctora en Història Contemporània i professora de Didàctica de les Ciències Socials.

2a edició: juliol 2004  
© Autoria: Isabel Planas, Maru Escobedo, Raül Jiménez  
© Il·lustracions: Àngel Sauret  
© Intermón Oxfam  
Roger de Llúria, 15. 08010 Barcelona  
Tel 93 482 07 00. Fax 93 482 07 07. E-mail: [info@IntermonOxfam.org](mailto:info@IntermonOxfam.org)

ISBN: 84- 8452-073-0  
Dipòsit legal : B. 34.566-2001

Realització: Ediciones Octaedro  
Impressió: Hurope s.l.  
Imprès a Espanya

No és permesa, sense l'autorització escrita dels titulars del "copyright", la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment.

Imprès en paper exempt de clor.

# ÍNDEX

- 1 A VEURE QUÈ EN SAPS!
- 2 DIBUIXEM LA GUERRA, DIBUIXEM LA PAU
- 3 TENIM UN CONFLICTE A LA CLASSE!
- 4 EL GAT I EL RATOLÍ
- 5 QUI FA LA GUERRA?
- 6 LA BALANÇA
- 7 AL MÓN HI HA GUERRES
- 8 VIDES PRIVADES
- 9 ROBERTO, UN NEN D'ANGOLA
- 10 CONEGUEM ANGOLA
- 11 UN CRIT PER LA PAU
- 12 CANVIEM ARMES PER FUTUR
- 13 HISTÒRIA DE DUES CABRES
- 14 QUÈ HEM APRÈS?



Escriu



Banc  
d'imatges



Pinta



Pensa



Llibre  
gegant

# 1

## A VEURE QUÈ EN SAPS!

-Hola! Com esteu?

Em dic Roberto, tinc deu anys i visc en un petit poble d'Angola.

M'agrada molt anar a l'escola, però el que m'agrada més de tot és jugar amb els meus amics i els cotxes de carreres. Avui a l'escola ens han fet aquestes preguntes. A veure què contestaries tu.

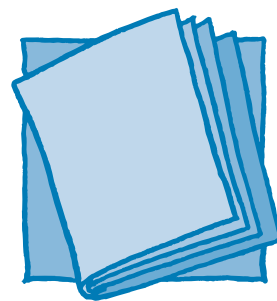


Què és una guerra?

Amb quins adjectius descriuries una guerra?



Creus que és el mateix un conflicte que una guerra?



Sempre que no hi ha guerra hi ha pau?

Creus que la guerra és inevitable?

Què passa després d'una guerra?

Què en saps, de les armes?  
Creus que són útils?

Creus que com més armes té un país,  
més segur és?

Coneixes conflictes o guerres actuals?  
Esmenta'ls.

2

# DIBUIXEM LA GUERRA, DIBUIXEM LA PAU



Dibuixa què entens per guerra.



Què significa guerra per a mi?

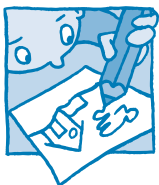
---

---

---

---





Dibuixa què entens per pau.



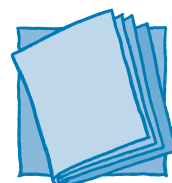
Què significa pau per a mi?

---

---

---

---



# 3

## TENIM UN CONFLICTE A LA CLASSE!



Llegeix amb atenció:

*Avui és l'aniversari del Pepe. Aquesta tarda farà una festa per celebrar-lo. Hi ha convidat tota la classe menys la Maria, el Joan, l'Eduard, la Carme i el Lluís. Un dels nens convidats a la festa diu a aquests cinc nens: "És una festa per als millors i vosaltres no hi podeu anar. Per això no us hi ha convidat." El grup dels cinc...*

Representeu aquesta situació i continueu-la.




---

---

---

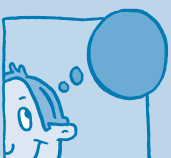
---

---

---

---

---



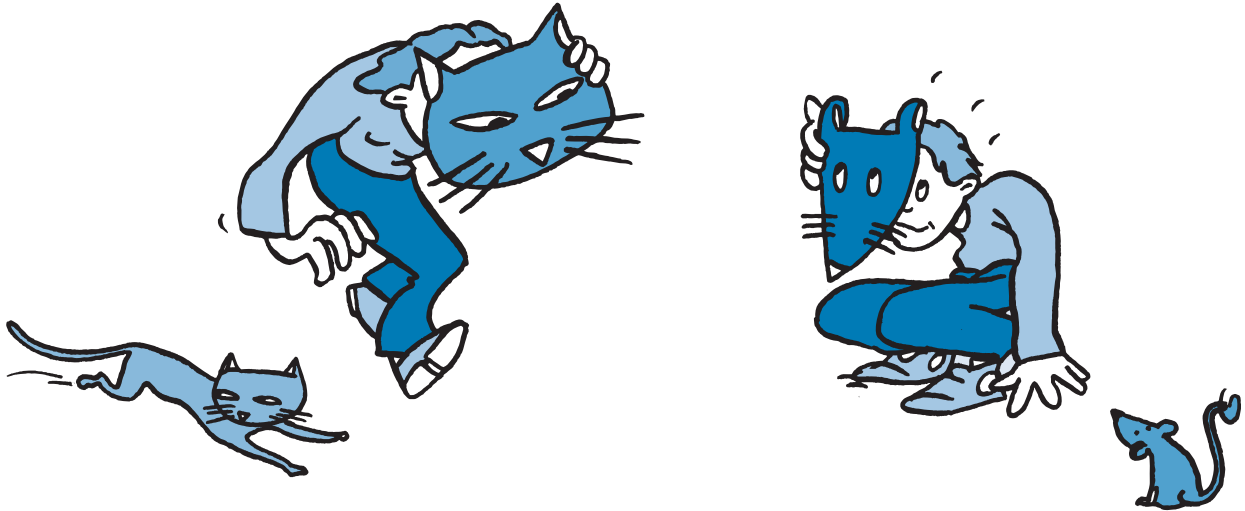
Quina és la millor via per solucionar els problemes que vivim habitualment?



# 4

## EL GAT I EL RATOLÍ

Aquest és un joc molt divertit, però heu de tancar els ulls i imaginar tot el que sentiu perquè funcioni, d'acord?



Què heu sentit quan el gat s'ha convertit en ratolí i vosaltres en gat?

---



---



---



---

Què heu sentit quan us heu transformat en ratolí i se us ha acostat el gat?

---



---



---



---

# 5

## QUI FA LA GUERRA?

Llegiu les històries següents i descobrireu quines persones participen a les guerres i als conflictes.

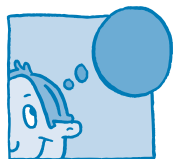
—Un dia van arribar al poble uns homes estrangers que buscaven el meu veí Ratko. El meu avi diu que aquells homes eren mercenaris als quals havien pagat. No volien que Ratko tornés a escriure als diaris.

—Als nois del poble, els fan aprendre a ser soldats. Els agrada dur un uniforme verd, agrupar-se en tropes, rebre les ordres d'un oficial, anar a la guerra. Però molts ho han de fer per poder guanyar diners i ajudar la seva família a no passar tanta gana.

—A les nostres cases, moltes vegades en un mateix mes, vénen homes i dones que s'amaguen. Els persegueixen i nosaltres els ajudem, encara que a mi em fan molta por les armes que duen sempre a sobre.

—Fa dos anys van arribar al poble uns homes vestits de soldat, però no n'eren. Ens van cremar les cases, van matar molts homes, es van endur les dones. Ens van dir que eren paramilitars.

—El meu pare i el meu germà gran són de l'exèrcit israelià i passen llargues temporades a fora. Els trobo a faltar, però quan tornen a casa em fan una mica de por: sempre amb una arma i vestits amb uniforme verd.

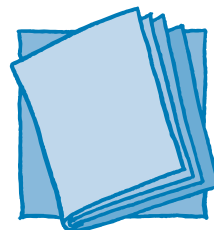


Què creieu que pensen les persones que viuen als llocs on hi ha aquests personatges?

Creieu que deuen viure gaire tranquils? Per què?

Què en penses dels nens soldats?

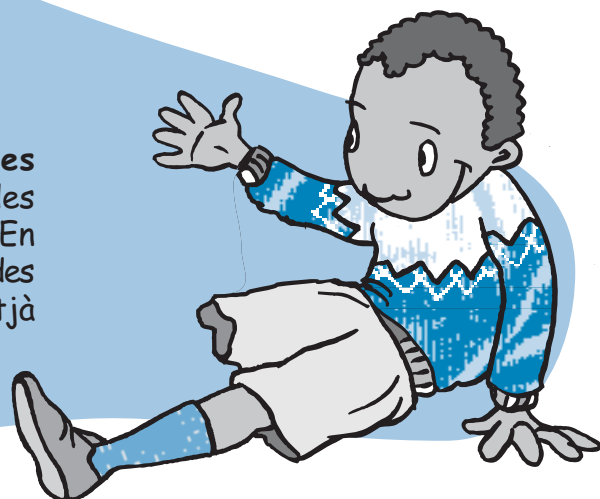
Tria una de les històries i dibuixa-la.



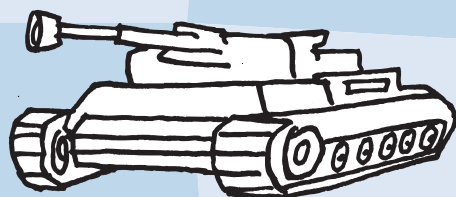
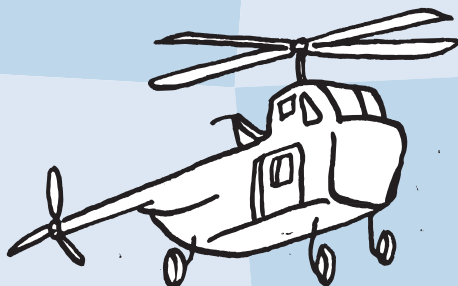
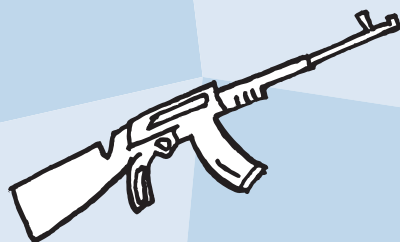
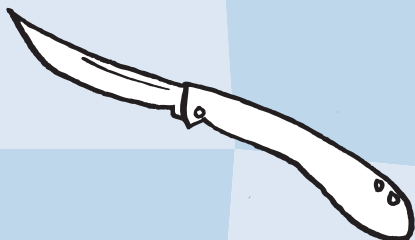
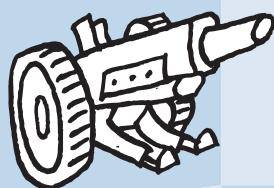
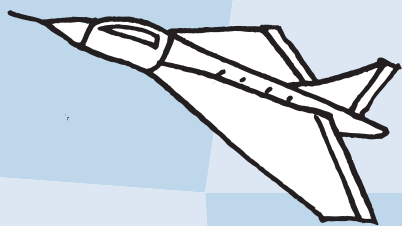
# 6

## LA BALANÇA

No totes les armes són iguals. Les **armes lleugeres** són les que poden ser transportades i amagades per una persona o en un vehicle. En canvi, les **armes pesants** han de ser transportades per més persones i fins i tot pot caldre un mitjà de transport per moure-les.



Pinta les armes lleugeres de color VERD i les armes pesants de color VERMELL.



# AL MÓN HI HA GUERRES

Observeu el mapa que teniu a la col·lecció d'imatges. Busqueu-hi cada un dels països que apareixen tot seguit. Fixeu-vos en el color que els hem adjudicat.



| Nom del país         | Color                                                                        | Inici i fi del conflicte          |
|----------------------|------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------|
| CHIAPAS              | Verd perquè és el color de la selva                                          | De 1994 endavant                  |
| SIERRA LEONE         | Daurat perquè és el color dels diamants                                      | De 1991 endavant                  |
| LIBÈRIA              | Negre perquè és un país poblat pels esclaus alliberats d'Amèrica del Nord    | De 1990 endavant                  |
| ALGÈRIA              | Marró perquè és el color del desert                                          | De 1992 endavant                  |
| ISRAEL               | Groc perquè el sol hi brilla amb intensitat                                  | De 1948 endavant                  |
| ANGOLA               | Violeta perquè és el color de les xicrandes                                  | De 1961 endavant                  |
| TIMOR ORIENTAL       | Blau turquesa perquè és el color del mar                                     | De 1975 endavant                  |
| BÒSNIA - HERZEGOVINA | Vermell, el color que defineix el sofriment que van viure els seus habitants | D'abril de 1992 a octubre de 1995 |

Penseu que encara que a la televisió i a la ràdio no surtin gaire aquests conflictes són molt importants. Us ha sorprès que n'hi hagi tants?



Respon aquestes preguntes:

Quins d'aquests conflictes van començar abans del vostre naixement?

---

---

---

Quins d'aquests conflictes van començar després del vostre naixement?

---

---

---

Quants anys tenien els vostres pares quan van començar aquests conflictes?

---

---

---

Quina durada té cada conflicte?

---

---

---

Llegeix amb atenció aquestes històries.



Jo sóc el  
**Roberto!**



-La ferida d'una arma em va fer molt mal i em costa molt recuperar-me. Els hospitals del meu país no tenen gaires recursos i tinc una recuperació molt lenta, i encara avui estic en perill. La meva família viu amb mi a l'hospital perquè no tenim casa. Els homes que em van ferir també ens van cremar la casa.



-Tinc dotze anys i ja sóc tot un professional. Sóc molt útil a l'exèrcit perquè em puc amagar amb facilitat i fer feines difícils. Aquí, a l'exèrcit, estic bé: em donen menjar, un lloc per dormir, diners.



-El meu pare se'n va anar fa dos anys a la guerra. Jo encara espero cada matí tornar-lo a veure, encara que ja fa cinc mesos que es va acabar la guerra. El trobo molt a faltar.



-Recordo quan vivia a una casa, amb sostre i parets. Ens van destrossar tot el poble. Ara vivim en un camp de refugiats.



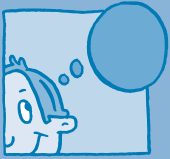
# ROBERTO, UN NEN D'ANGOLA

-“Sóc el Roberto, tinc deu anys i visc a Angola, un país africà on hi ha guerra. Un dia, quan vaig anar a treballar al camp amb els meus pares vaig veure una cosa que semblava una pilota de colors i li vaig clavar un cop de peu. Però va explotar; era una mina papallona que em va destrossar una cama. Des que va començar la guerra, ni els meus pares ni els altres habitants del poble poden cultivar el camp perquè la terra és plena de mines, i passem molta gana i por.

Cada cert temps he d'anar al Centre de Pròtesis perquè em canviïn la cama que porto per una de més gran i nova, com feu vosaltres amb les ulleres, els ferros dentals, la roba...

Al Centre també hi ha una escola, però no sempre hi podem anar perquè hem d'ajudar els nostres pares a buscar menjar i aigua i tenir cura dels més petits. M'encanta coincidir amb el Fernando, perquè podem escriure a la pissarra, mirar llibres, jugar, riure. El Fernando és com la meva mitja taronja, té la cama que em falta a mi i jo tinc la que li falta a ell i quan ens abracem som com una sola persona amb dues cames!

Per què hi ha gent que amaga aquestes “pilotes” per fer-nos mal?



Què t'ha sorprès de la història de Roberto?

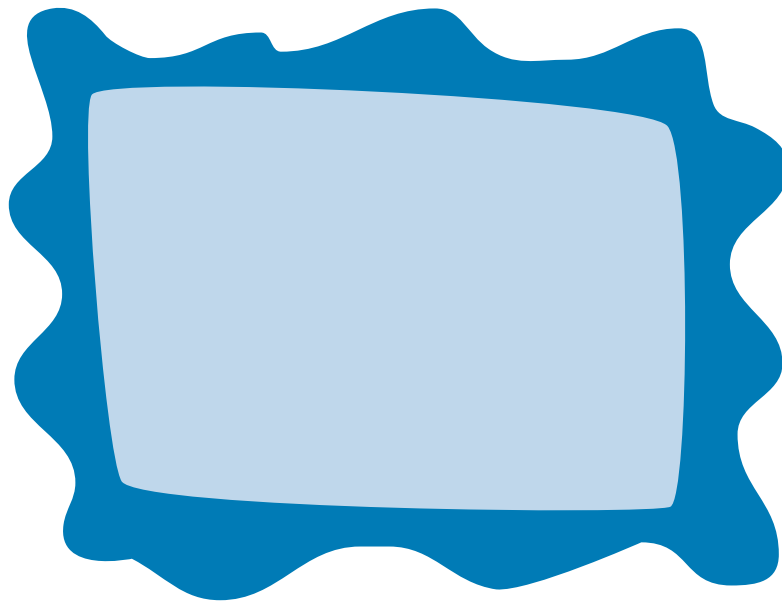
Te la imaginaves així?

Et sembla just el que li ha passat a Roberto? Per què?





Busca una fotografia teva i enganxa-la al quadre següent. Tot seguit, explica la teva vida, tal com ho ha fet Roberto.



---

---

---

---

---

---

---



En què s'assembla la teva vida a la de Roberto?

---

---

En què es diferencia?

---

---

**Població:**

11.185.000 habitants

**Idioma:**

portuguès i llengües d'origen bantu

**Capital:**

Luanda

**Esperança de vida en néixer:**

47 anys

1 metge cada 25.000 habitants

Més de la meitat de la població és analfabeta (sobretot la població femenina)

Angola és un país africà

• Angola és un país molt ric: té plantacions de cafè, canya de sucre, blat de moro. Són molt productives i gairebé tot el que s'hi recull s'exporta a altres països. Angola també és un país molt ric en petroli i en minerals, sobretot diamants.

• La flora i la fauna del nostre país és increïble: elefants, cocodrils, hipopòtams, rinoceronts blancs. Hi ha una zona semidesèrtica, amb pluges escasses, i una zona amb pluges abundants, a les terres altes, on hi ha pantans. Però no sempre podem gaudir del nostre territori, de les nostres flors i dels nostres animals perquè al sòl del nostre país hi ha enterrades milions de mines.





- En el passat, Angola va ser una colònia portuguesa, però des de 1975 és un Estat independent. Tanmateix, aquesta independència va comportar molts anys de conflictes i de guerra, perquè decidir qui havia de manar va ser molt difícil, però qui més va patir-ne les conseqüències va ser el poble angolès.

- Com s'explica que el poble d'Angola sigui un dels més pobres de tot el món? Com pot ser que en un dels països amb els recursos més rics del món la població pateixi tanta pobresa?

- Els països rics del Nord només en veuen els diamants, el petroli, les mines d'or. I és per això que inverteixen molts diners a millorar la indústria, la producció i l'explotació dels recursos d'Angola. Però qui en rep els beneficis? El poble, no.

- Els diners que s'obtenen de la venda, sobretot dels diamants i del petroli, serveixen perquè els governants puguin obtenir diners que no invertiran al seu país sinó en la compra d'armes i més armes que no faran cap bé a ningú. Ben al contrari, amb la possessió de tantes i tantes armes, el risc de conflictes és cada vegada més gran!



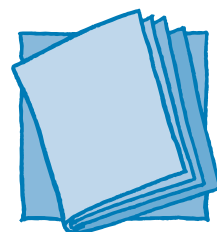


Qui hauria de beneficiar-se dels diamants i de la riquesa que donen les terres d'Angola?

Us sembla just que un dels països amb els recursos naturals més rics del món tingui una població que pateix tant i que passa tants perills?

Què fan els països rics davant la situació d'Angola?

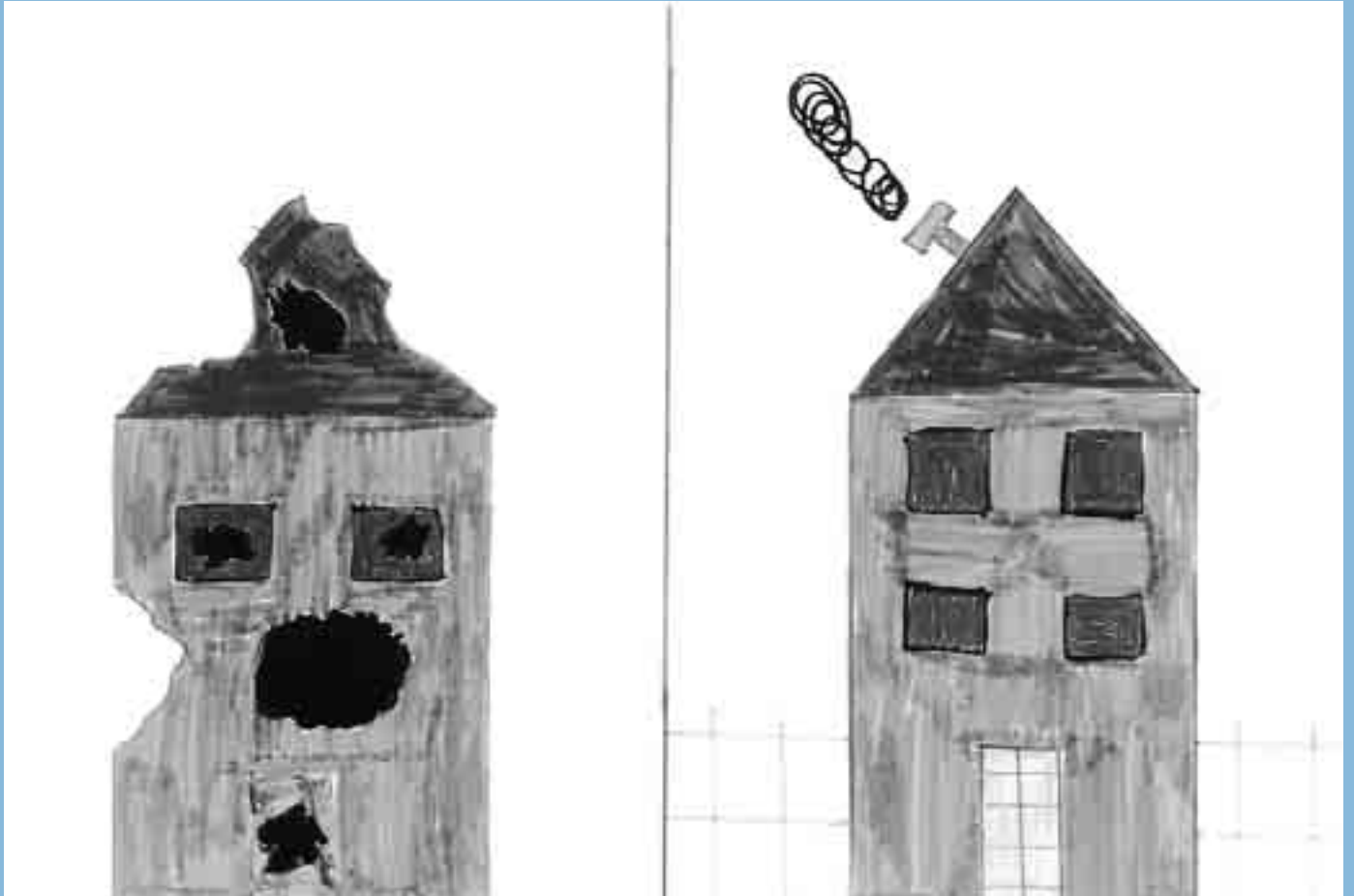
Com creus que hauria de solucionar-se la situació d'aquest país?





A la guerra de Bòsnia, tothom va patir molt.  
Aquests dibuixos són de nens i nenes que van viure aquesta guerra.

Sueños con la paz. UNICEF/Folio, Madrid, 1994



Nataša 11 anys



Què vol dir aquest dibuix?

---



---

Quins sentiments et desperta?

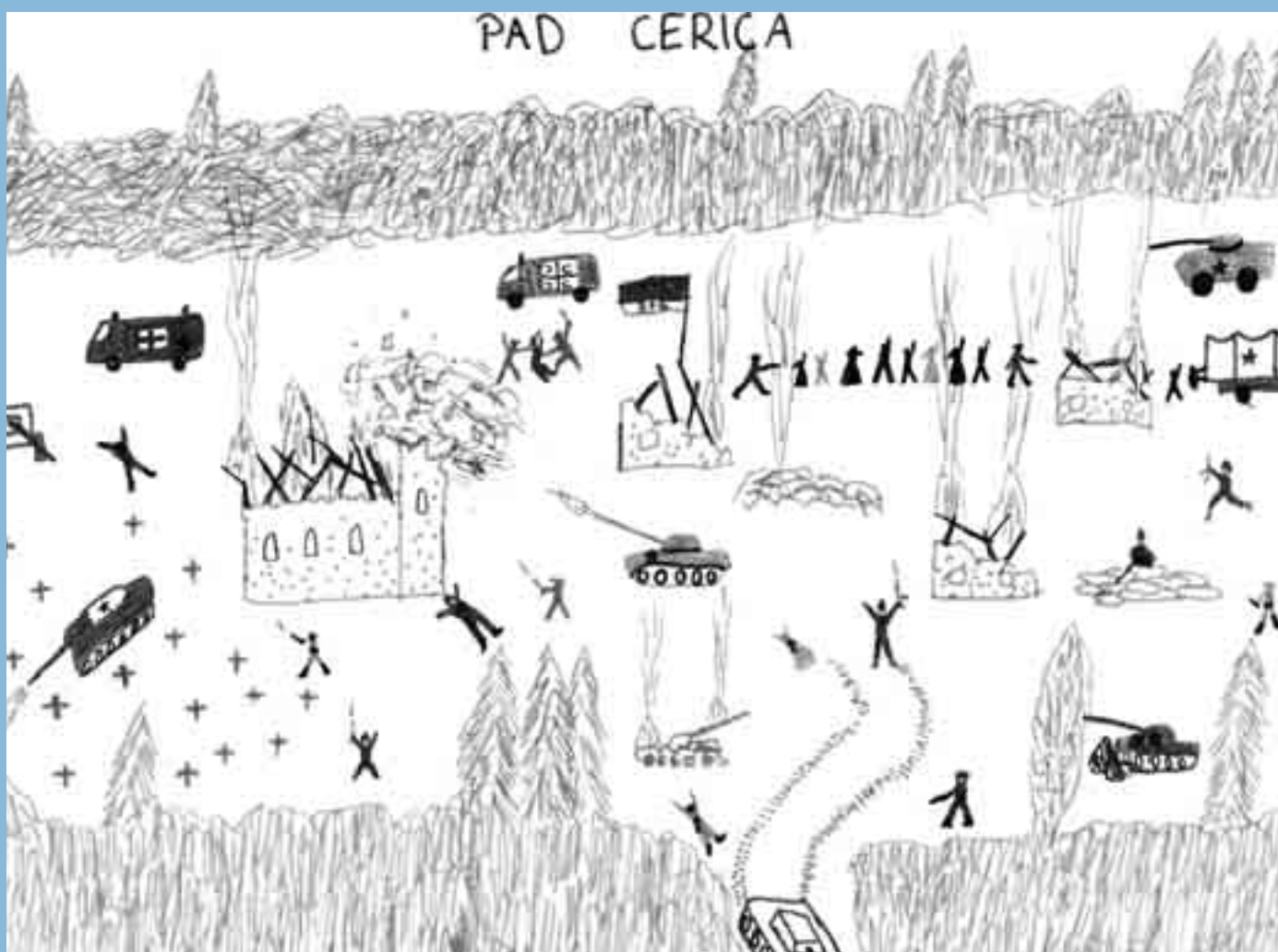
---



---

Posa-hi un títol

---



Mario, 11 anys



Què vol dir aquest dibuix?

---



---

Quins sentiments et desperta?

---



---



---

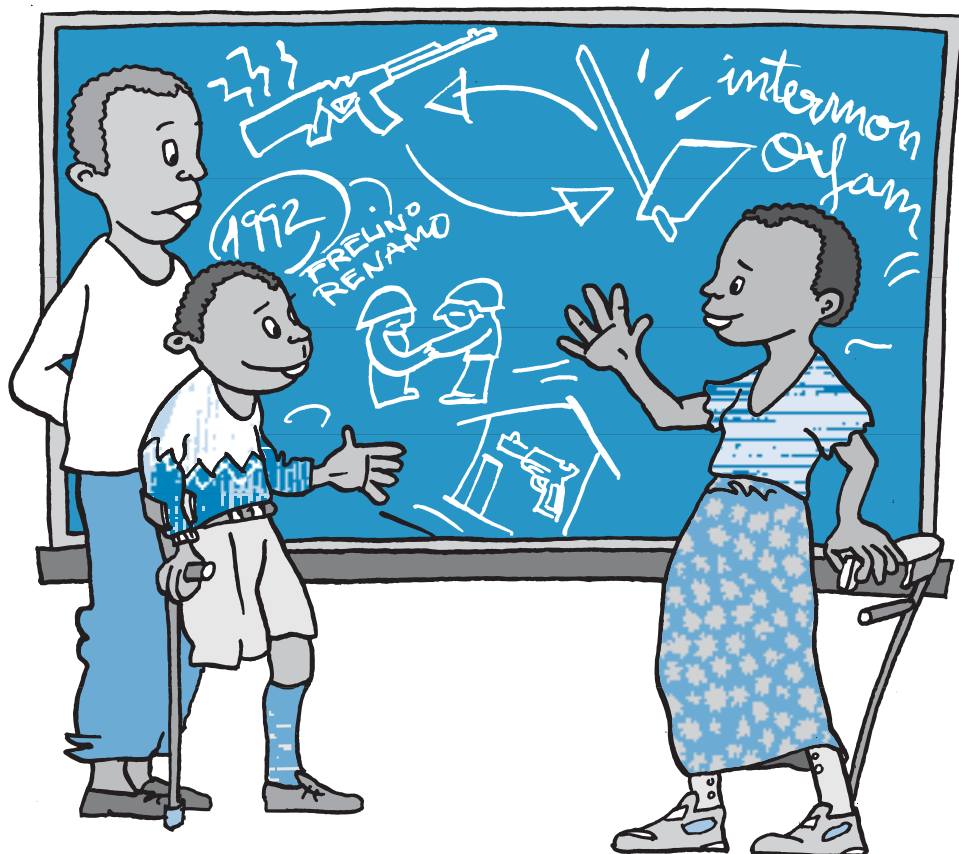


---

Posa-hi un títol

---

# CAMVIEM ARMES PER FUTUR



Sofia: Saps que al meu país es porta a terme un projecte per canviar les armes per productes veritablement útils per a nosaltres?

Roberto: Sofia, què significa això?

Sofia: El meu país pateix enormement a causa dels greus efectes de la guerra civil que vam viure durant setze anys.

Home: Sí, i que es va acabar amb l'Acord General de Pau de Roma el 1992.

Roberto: Es va acabar la guerra?

Sofia: Però encara que va començar el procés de pau, els exèrcits del FRELIMO i la RENAMO desconfiaven i això va crear molts problemes, i moltes armes van ser amagades

en llocs secrets i passos subterrànies. Tothom es va guardar una arma a casa per si de cas la guerra tornava a esclatar!

El Consell Cristià i INTERMÓN-OXFAM proposen l'intercanvi d'armes per productes que seran útils i necessaris perquè nosaltres puguem reconstruir el país.

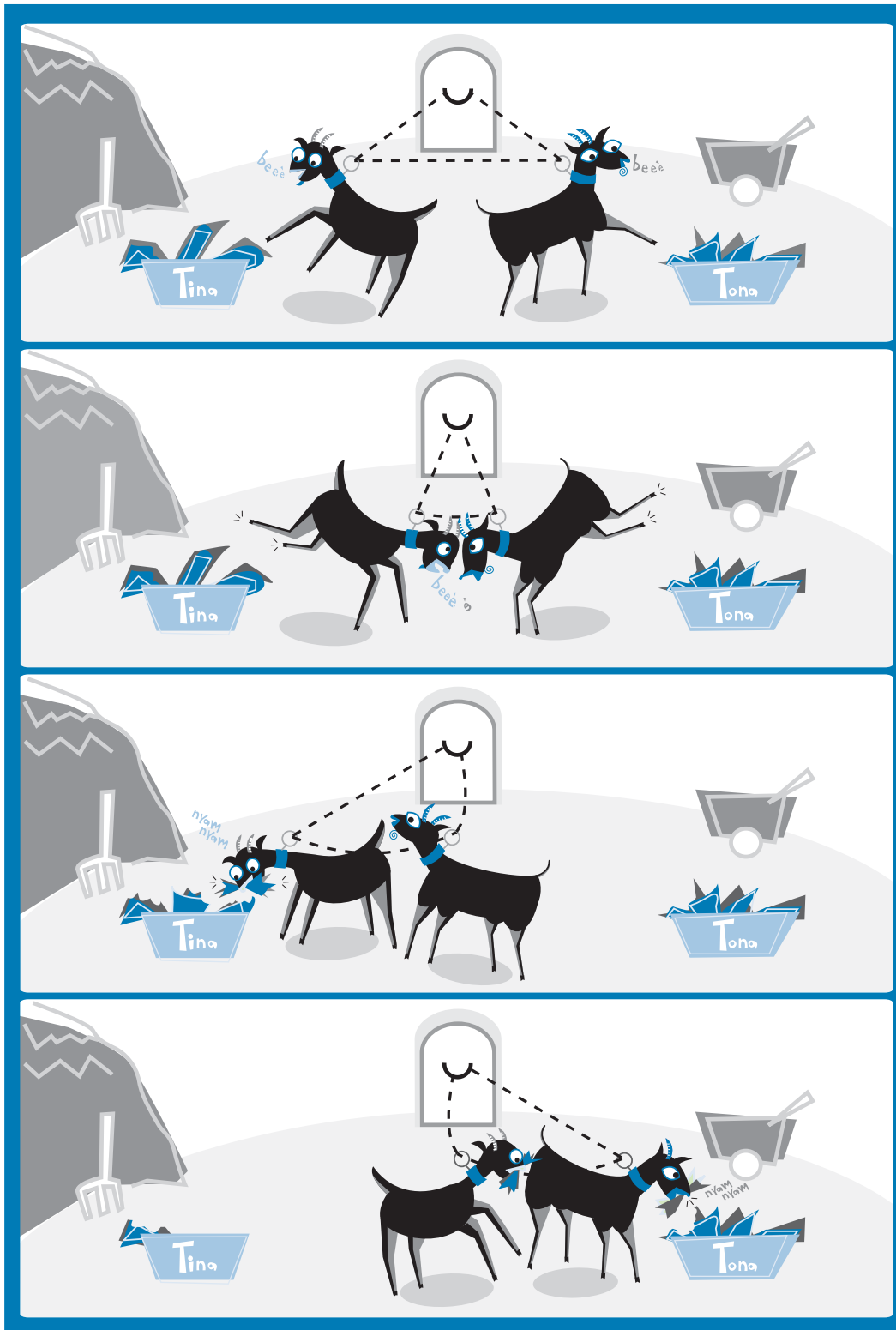
Home: És clar! Un arma no és útil per subsistir, en canvi, una aixada permet llaurar el futur!

Roberto:  
I en què consisteix aquest projecte?

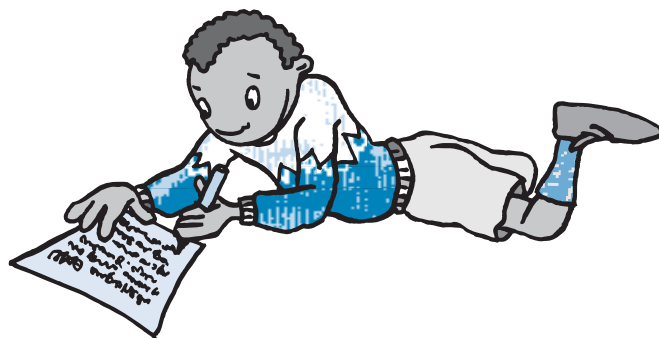
Sofia: S'intercanvien armes per productes útils com ara màquines de cosir, amb els quals podrem confeccionar vestits, i eines per construir cases o treballar la terra. Volem tornar a començar.

Voleu representar aquest projecte de desarmament de Moçambic?





Podries explicar la història que representen els dibuixos?



Amb Roberto he après que...

---

---

---

---

---

---

---

---

Què et sembla que es podria fer perquè nens i nenes del món no haguessin de viure la situació que ha viscut Roberto?

---

---

---

---

---

---

---

---

---

---